

1974

Умнуллубат онус кылаас

Бордон оскуолатын бүтэрбиннит 45 сыла

2019

Составитель
Константинова Анна Дмитриевна
Фото:
Абрамова Александра Семеновна
Николаева Александра Сергеевна
Леонтьев Юрий Петрович

Иһинээбитэ:

Кирири тыл.....	5
45 сыл анараа өттүгэр.....	6
Ахтыылар.....	12
Оҕо сааспыт аргыһа – оскуолатаабы кэмнэрбит	28
Оскуола кэнниттэн производствоҕа	46
Эдэр саас, эдэр саас	48
Дьибэ кэргэннэр	56
Алексеев Спартак Гаврильевич, (Степанова) Татьяна Егоровна	56
Алексеева Александра Сергеевна	57
Герасимов Валерий Петрович	59
Дмитриева Розалия Гаврильевна	60
Егорова Александра Семеновна.....	62
Зайнуллина Тамара Захаровна	63
Константинов Афанасий Николаевич	64
Леонтьев Юрий Петрович	65
Михайлов Иннокентий Сергеевич.....	67
Николаев Иван Николаевич.....	69
Николаев Валентин Герасимович	70
Петров Александр Лукич.....	71
Федорова Анна Дмитриевна.....	72
Ахтабыт, саныбыт, суохтуубут	74
Билинни кэм	78
Оскуола сыллаабы өйдөбүннүк.....	83

Кириин тыл

Күн–дьыл ааһан сааһыран истэх аайы, оскуолаҕа үөрэммит сылларым, би-иргэ үөрэммит оҕолорум ордук кэрэтийэн, сырдык өйдөбүл буолан олоҕуран ха-алаллар эбит. Хас биирдии киһи олоҕор оскуолаҕа үөрэммит сыллара саамай күндү, умнуллубат ыраас түгэннэри бэлэхтээбит сылларынан буолаллар. Мин са-наабар, бука бары мин бииргэ үөрэммит оҕолорум сөбүлэһиэхтэрэ дии саныы-бын.

1974 сыллаахха Бордон орто оскуолатын икки кылаас бүтэрбитэ: «а» уонна «б». 10 «б» кылааска барыта 19 оҕо үөрэммитэ. Олортон саас оскуоланы бүтэрээри сылдьан, экзамен иннинэ Максимов Андрей атын сиргэ барбыта. Онон, оскуоланы 18 буолан бүтэрбиппит.

Бу кинигэҕэ урукку сыллартан саҕалаан билингэ дылы хаартыскалар, оҕолор суруйбут ахтыылара киирдилэр. 9-10 кылааска, кыыс барыта диэтэхпинэ сыыспатым буолуо, баҕа санааларын табаарыстарыгар суруттарар идэлээх. Манна оннук дневниктэн биирдэстэрин, оччотооҕу оҕо табаарыһыгар тугу баҕарар эбитий, оскуолатааҕы буочардарын, тугу суруйбуттарын ааһыахтара ди-энтэн сылтаан бу кинигэҕэ киллэрдибит.

Сыл хонук түргэнник ааһар, инникитин бу кинигэ көлүөнэттэн көлүөнэҕэ хаалыа, билингги сиэннэр, хос сиэннэр төрдүлэрин туһунан, кинилэр оҕо сааста-рын, эдэр кэмнэрин биллиннэр диэнтэн сурулунна.

45 сыл анараа өттүгэр

*Алексеев Николай Гаврильевич –
кылааспыт салайааччыта*

*Евсеев Василий Никитич –
Бордог орто оскулатын дириэктэрэ,
1974 сыл*

1. Алексеев Валерий Кириллович

2. Алексеев Спартак Гаврильевич

3. Алексеева Александра Сергеевна

4. Герасимов Валерий Петрович

5. Дмитриева Розалия Гаврильевна

6. Егорова Александра Семеновна

7. Зайнуллина Тамара Захаровна

8. Константинов Афанасий Николаевич

9. Леонтьев Юрий Петрович

10. Максимов Андрей Андрианович

11. Михайлов Иннокентий Сергеевич

12. Петров Александр Лукич

13. Петров Анатолий Эдуардович

14. Попова Розалия Егоровна

15. Николаев Иван Николаевич

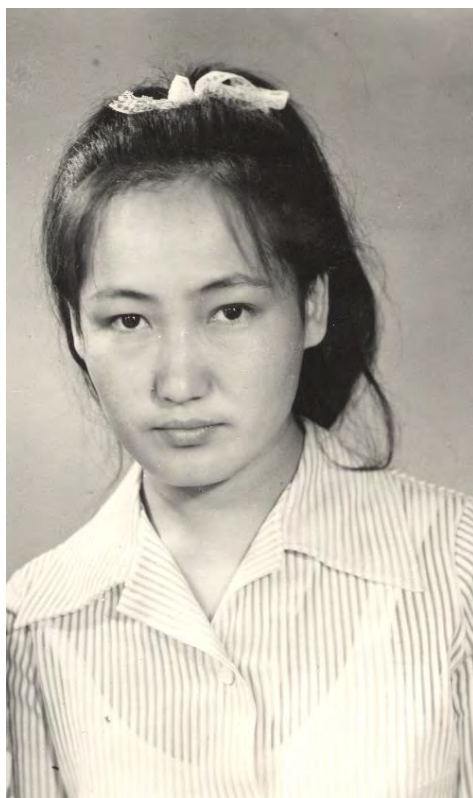
16. Николаев Валентин Герасимович

17. Степанова Татьяна Егоровна

18. Федорова Анна Дмитриевна

19. Эконова Тамара Иннокентьевна

Бу биһиги 8 кылааска үөрэнэ сылдьан. Билии күнэ. 1971 сыл.

Ахтыылар

Күн–дьыл ааһан сааһыран истэх аайы, оскуолаҕа үөрэммит сылларым, бииргэ үөрэммит оҕолорум ордук кэрэтийэн, сырдык өйдөбүл буолан олоҕуран хаалаллар эбит. Хас биирдии киһи олоҕор оскуолаҕа үөрэммит сыллара, саамай күндү, умнуллубат ыраас түгэннэри бэлэхтээбит сылларынан буолаллар. Мин санаабар, бука бары мин бииргэ үөрэммит оҕолорум сөбүлэһиэхтэрэ дии саныбын.

Билигин санаатахпына, оччотооҕу кэм оҕото эрдэттэн самостоятельной, барыга бары эппиэтинэстээх, үлэҕэ сыстаҕас буолар эбит. Мин оскуола комсомольскай тэрилтэтин сэкирэтээрэ буоларым быһыытынан, комсомолга киирэр оҕолору оройуон киинигэр бэйэм салайан илдьэтти киирэр этим, 9-10 кылааска үөрэнэ сылдьан. Ол киирэрбитигэр билигинни курдук, автобус – ичигэс массыына диэн суох, грузовой массыынаҕа маат тэлгээн баран, онно сытан айанныыр этибит, 40-50 кыраадыс тымныы диэн хаайтарбакка. Тонор диэни билбэккэ, ыллаан-мэниктээн, ону-маны кэпсэтэн айанныыр этибит. Араас олимпиадаларга, күрэхтэһиилэргэ эмиэ итинник айаннаан Сунтаарга киирэрбит, тахсарбыт. Оскуолаҕа ытыллар мероприятиелары оҕолор бэйэбит тэрийэн ытар этибит, билигинни курдук, кылаас салайааччылар бары кэлэн манаабаттар этилэр.

Оччолорго, оскуолаҕа ытыллар тэрээһиннэр үксэ кылаастарынан ытыллар буолан, кылааһынан олус түмсүүлээх, эйэлээх этибит. Бары биир киһи курдук күүскэ ылсарбыт, сатаабаппытын да сатыыр буоларга үөрэммиһпит. Ол курдук, Сана дьылга маскараадка бастаан, улахан дьон елкаларыгар кулуупка сылдыбыһпыт. Туризм күрэхтэһиигэр бастаан, Мирнэйгэ босхо баран күүлэйдээн кэлэр путевканан наҕараадаланан, оҕолор баран кэлбиттэрэ. Мин Якутскайга дуобат күрэхтэр барбыт буолан барсыбатабым. Бэрээдэги кэһэр түбэлтэбит да баара. Кылааһынан уроктан күрээн остолобуойга баран аһабыһпытгар мөбүллүбүһпүт. Кылааһын сууйбатах дьуһуурунай нэдиэлэни устата сууйара. Сайынын үлэ-сынһалан лааһырдарыгар буһа-хата бары үлэлиирбит.

Учууталларбыт барахсаттар бииртэн биир дириг билиини биэрэр учууталлар этилэр. Ирдэбиллээхтэрэ, бэрээдэги туталлара – биһигини элбэххэ үөрэппиттэрэ. История учуутала Екатерина Васильевна уруогун билбэт оҕолору дьиэтигэр ыһыран зачет тутар этэ, орубуна киинэ буолар күнүгэр средаҕа уонна орубуна киинэ саҕаланар чааһыгар. История экзаменын ыһыах иккис күнүгэр туппута, онон бастакы күнүгэр ыһыахха киирбэккэ үөрэппиппит. Сарсыныгар, ыһыах иккис күнүгэр туттаран баран пааркаҕа киирбиппит. Нуучча тылын бастаан 6-7 кылааска Алексей Михайлович үөрэппитэ. Кини кэннигэр туран, сорох оҕолор хоһоону көрөн туран ааҕаллара, ону эндэппэккэ билэн, иккени туруорар этэ. Ону сөҕөр этибит. Хайдах билэрэ буолуой диэн, кэннигэр турар киһини көрбөт эрэри. Кэлин, бэйэм ачыкыланан баран, ачыкы нөҕүө тэйтэн көрүүххэ сөбүн билбитим. Биир учуутал хонтуроолунай үлэ буоллар эрэ, хаһыат көрөр этэ, биһиги ону көрбөт дии-диибит устуһар этибит – сыанабыт эмиэ онно сөп түбэхэр этэ. Кэлин билбиппит, хаһыатын дьөлөн баран, ол быһыһынан көрөн ололор эбит. Үрдүкү кылааска Валентина Андреевна үөрэппитэ. Биирдэ, Шура тойон эрбэҕин кыһылынан лаахтанан кэлбитин кылаастан үүрэн таһаарбыта, лаахтаммыккын, оскуола быраабылатын кэспиккин диэн. Баттахпытын өрүммэккэ кэллэхпитинэ эмиэ мөбүллэр этибит.

Оччолорго, оттук мас бэлэмигэр оскуола оҕото төһүү күүс буолара. Сааһыары хаар хаптайдаҕына, үөрэхтэн босхолонон туран саһаанна тахсарбыт. Оҕолорго хаһан баҕарар буоларыныы, үөрэх буолбата – үөрүү күнэ. Ыһыкпытын – арыылаах килиэби хаһыакка суулаан чэйбитин арыгы бытыылкатыгар кутан, кумааҕынан хаппахтаан сеткаҕа угар этибит. Барарбытыгар массыһынанан илдээр этилэр. Кылааска 25 саһааны норма биэрэллэр, ону эрдэ бүтэрдэххинэ дьиэбитигэр сатыы барар этибит. Бэрт элбэх биригээдэҕэ хайдан, улахан кылаас оҕолоро бука бары күүстээх үлэҕэ туруналлара. Кыра кылааска, улахан киһи дружбанан суулларан биэрэр этэ, ону кыргыттар икки туттаахтаах илии эрбиитинэн эрбибит,

Бордон оскуолатын бүтэрбиппит 45 сыла

уолаттар хайыталлар, онтон бары саба түхэн саһаанныыр этибит. Үөрэ-көтө, ха-адьылаһа, ким туох үчүгэй аһылыктаабынан күндүлэхэ, онтон өссө түмсэн, көрдөөхтүк, таһаарылаахтык үлэлиирбит. Бүтэрдэхпитинэ «Ураа!» диэн хаһыытыбыт үөрэн, уонна дьизэбитигэр сатыы барабыт, син добуочча ыраах сиргэ. Биир сыл төннөрбүтүгэр ардах түспүтэ. Хаатынгам дэлби сытыйан, ыараан дьизэбэр нэһиилэ тийбиппин өйдүүбүн.

Биирдэ 7-с кылааска үөрэнэ сырыттаһытына мутук уматтара таһаарбыт-тара. Онно биһигини Алексей Михайлович диэн нуучча тылын учуутала салайан илдьэ барбыта. Биһиги мутугу хомуйан чохчолуубут, ону улахаттар бензин кутан уматаллар этэ. Биир чохчо умайбакка сытарын, Данилов Виталий (Данилов Эмэлдьээн уола) атабынан тэпсибитэ. Онто эмискэ баһайы умайан кэлбитэ: уолбут ыстааныгар өрө күлүбүрөөн табыста, уолбут хаһыыты-хаһыыты сүүрэ сырытта, биһиги эмиэ куттанан хаһыытыбыт, онтон хантан эрэ учууталбыт Алексей Михайлович сүүрэн кэллэ да таһаһынан уотун умуруорда, онтон массынанан илдьибиттэрэ. Кэлин истибиппит, Виталийы куоракка ыыппыттар этэ, уот унуоһар тийбит үһү. Биир сылы супту куоракка сытан эмтэммитэ. Ол иһин, биир сыл кылааһын хаалан бүтэрбитэ.

9-10 кылаастарга фермаһа тахсан ыанньыксыттары солбуйар этибит. Ол эмиэ учугэй да кэмнэр этилэр! Уочаратынан өрөбүллэргэ, каникулга Нээлбиктэһэ тахсан ыанньыксыттары солбуйан сынньаталыыр этибит. Биир эмит кырдыһаас ыанньыксыт хаалан, сүбэлээн-амалаан биэрэр этэ. Онно сатаан ыабат оһолор эмиэ бааллара. Биирдэ биир кыыспыт ыбын диэн ынах анныгар олорбута оһус буолан соһуппуттаах. Ынах төрөөһүнүн түүннэри да манааһын баара, ынах төрүүрүгэр көмөлөспүт түгэммит да баара. Бары бииргэ кылааһынан сылдырбыт, онон үөрүүнэн барар этибит. Онтукпут кэлин олохпутугар наһаа туһалаабыта: оскуолабыт кэнниттэн икки сыл «школа-производство-вуз» диэн девизинэн кыргыттар ыанньыксыттаабыппыт, уолаттар совхозка үлэлээбиттэрэ. Кэлин, бөһүөл-эксэ олорор оһолор бары сүөһүлэнэн, ньир-бааччытык билингэ дылы олороллор.

Кэлин ыанньыксыттыы сылдьан Розабыт дьолун, олоҕун аргыһын көрсүбүтэ. Эдэркээн бэйэлээх Ленинградтан кэлэн үлэлии сылдьар нуучча уола Валентин Белов кыыспытын таптаан кэргэн ылан, билигин элбэх оҕолонон, сиэннэнэн Светлайга Мииринэй оройуонугар олороллор. Кэргэнэ, хомойуох иһин, ыалдьан эрдэ өлбүтэ. Розалия оҕолоро бары ыал буолан, сиэннэри бэлэхтээн ийэлэрин дьоллууллар.

Бөһүөлэктэн чугас оҕо бары сөбүлээн сылдьар «Соҕотох бэс» баар. Онно бардахпытына киэһэ хойукка дылы сылдьар этибит. Ону маньы Иван Васильевич Гуринов сылдьар буолар. Тутуллубут оҕолор сарсыныгар учительскайга мөбүллэ бараллар этэ. Буруйбут диэн, оскуола режимин кэһэн киэһэ хойукка дылы сылдьыбыппыт. Саас, күһүн кылааһынан походтуу барар этибит. Оскуола музейыгар өтөхтөртөн былыргы иһиттэри, малы-салы булан туттарар этибит. Оскуола оннук соруудабы биэрэр этэ. Үрдүкү кылааска сылдьан хоно барар этибит. Сол саҕа үчүгэй суоҕа: түүннэри костер тула олорон кэпсэтии, гитара тыаһын истии, сарсыарданан утуйуу, эбиэт буһаран аһааһын, пааранан күүлэйдээһин... Саныы турдахха элбэҕэ да бэрт буолуо. Бииргэ үөрэммит оҕолорум барахсаттар, оскуоланы бүтэрбиппит хайы-сах 45 сыл буола охсубут. Бачча сыл устата ким да тосту-туора хаампакка, куһаҕан дьаллыкка ыларбакка киһи сиэринэн үөрэнэн, олохпутун онгостон билигин бары ыал эбээлэрэ, эһээлэрэ буолан олордохпут.

Олорор бөһүөлэктит киэн туттар, ньир бааччы дьохуннаах ыалларынан ааттаммыт кылааһынньыктарбын хас биирдиигитин киэн тутта ааттыахпын баҕарабын: Бордонно олорор Акулина Александровна, Юрий Петрович Леонтьевтар, Светлана Моисеевна, Иннокентий Сергеевич Михайловтар, Тэнкэҕэ олорор оскуола саҕаттан саҕаламмыт тапталларын кыымын улахан уокка кубулутан ыал буолбут кылааһынньыктарбыт Татьяна Егоровна, Спартак Гаврильевич Алексеевтар, төрөөбүт Тэнкэтиттэн тэйбэтэх дьохун-мааны ыаллар Валентина Ивановна, Иван Николаевич Николаевтар, Күндэйэ сис ыалларынан ааттаммыт Лидия Гаврильевна, Валентин Герасимович Николаевтар, Ньурбаҕа олорор

Бордон оскуолатын бүтэрбиһпит 45 сыла

үчүгэй үлэтин иһин президент илиититтэн наҕараада туппут оскуолатааҕы кылаас старостата Александра Семеновна, Спиридон Алексеевич Абрамовтар, Сунтаарга олорор спортивной ыаллар Александра Сергеевна, Георгий Константинович Николаевтар, аан бастаан ыал буолбут кылааһынньыкпыт Хадан биірдьоһуннаах ыалларыттан биірэдэстэрэ Афанасий Николаевич, Галина Гаврильевна Константиновтар, Якутскай куоракка олорор Татьяна Всеволодовна, Александр Лукич Петровтар. Олохторун аргыстара, тапталлаах кэргэннэрэ сирдээҕи олохтон эрдэ туорааннар кырачаан оҕолорун бэйэлэрэ иитэн, үөрэттэрэн, үлэһит онортообут хорсун санаалах кыргыттарбыт Майаҕа олорор Тамара Захаровна Зайнуллина (Аржакова), Мииринэй Светлайыгар олорор Розалия Гаврильевна Дмитриева (Белова), ыраах Чурапчыга олорор баар суох артыыспыт Саха Республикатын үтүөлээх артыыһын аатын ылбыт Валерий Петрович, Мария Андреевна Герасимовтар. Олоҕун улахан анаарын медицина эйгэтигэр анаабыт баар суох медикпит Розалия Егоровна Попова.

Истинник өйдүү-саныы сылдыһахпыт, ыалдьан сирдээҕи олохтон эрдэ барбыт кылааһынньыктарбытын: Тамара Эконованы, Валерий Алексеевы, Андрей Максимовы, Анатолий Петрову. Кинилэр ситэ олорботох олохторун оҕолоро, сиэннэрэ салгыыллар. Олох салҕанар.

Мин бэйэм кэргэмминээн Валентин Романовичтыын 3 оҕону төрөтөн, үөрэттэрэн, улаатыннанан, билигин бары оннуларын булан ыал буолан сиэннэри бэлэхтээн олохпутун уһаталлар. Үөрэх эйгэтигэр 37 сылбын химия учууталынан үлэлиибин.

Өссө төгүл 45 сылбытынан эбүрдэлиибин, бары уһуннук дьоллоохтук олорун, хос сиэннэрбитин, хос-хос сиэннэрбитин көрөр дьолго тиксиэххэйин!

*Анна Дмитриевна Константинова,
Саха Республикатын үөрэбириитин туйгуна, үлэ бэтэрээнэ.*

Мин, Аржакова (Зайнуллина) Тамара Захаровна, Бордон орто оскуолатын бүтэрбиппит номнуо 45 сылын соһуйа, сөбө (номнуо диэн курдук) истэн, бастатан туран бииргэ үөрэммит оҕолорбун (билигин «эмээхситтэри, оҕонньоттору») ис сүрэхтэн этэннэ сылдьарбытынан эбэрдэлиибин!

Сыл хонук түргэнник да ааспыт. Мин бииргэ үөрэммит кыргыттарым, уолаттарым бары бэрээдэктээх, сэмэй оҕолор этилэр. Арыгы, табаах дьаллыгар ыллааттарбатах, ол туһунан толкуйдаабат да этибит. Ол эрэн... ол эрэн диэххэ соп, «Запретный плод сладкий» дииллэринии, боруобалаан көрүүххэ диэн кыргыттар, «Бэриһэп өтөбөр» баран иһэн мин эбээм Кэтэриис хаһааһыттан «Махорка» дуу, «Беломорканал» дуу ылан боруобалаан тардан көрбүппүт. Ууу, ол сыта, амтана, буруота билигин да кэлэр курдук. Эчи куһаҕанын!

Биир түгэн: Леонтьев Юраны уонна хас да уолу оскуола директора Евсеев Василий Никитич телогрейка сон, сигейковой ушанка кэтэн кэлэн, оскуола туалетыгар табаахтыыллар үһү диэни истэн, тутаттаан турар. Дьэиэтэ да чугаһа – оскуола уопсайыгар олорор этэ. Ону Юралаах икки дуу, үһүө дуу табахтыы туралларыгар туалекка киирбитигэр «Эн кимнииний доо», диэн ыйыппыттарыгар дириэктирдэрэ буолан хаалбыт. Сарсыныгар, оскуола линейкатыгар улахан «Үспүйүөннэри» туппут курдук, мөбүү-этии бөбө буолбуттар. Юра, умса туттан туран баттабын наар аллараа имэрийэрин курдук, имэрийэ-имэрийэ улахан иэдэни онорбут курдук куттаммытын санаан кэлиим. Ол Юрабыт билигин табаах да тардыбат, арыгы да испэт дьонун мааны ыал аҕата, эһээтэ буолан төрөөбүт дойдутугар олороллор. Олоххо активной позициялаахтар, араас куонкурустарга-курэхтэргэ кытталлар. Кэргэнэ Лина сүүрүк, кыыстара Наташа Леонтьева сүүрүүгэ спорт маастара, Россия чемпионката.

Бордонно бардахпына көрсөр дьонум Юрий уонна Толя Петров (Кудрин). Толя мин саамай убаастыыр уонна элбэхтэ алтыһар кылааһынныгым этэ. Этэ... Билигин бу дойдуттан бэйэтин баҕатынан, ыар ыарыыны тулуйбакка күрэммит эбит. Моторкатын доҕорун курдук көрөрө-истэрэ. Бордонно өрүү баар буолан,

Бордон оскуолатын бүтэрбиһпит 45 сыла

сир астатара. Бордонно олорорум тухары кыайан тийэн көрбөтөх, көстөн турар да буоллар, сылдыбатах арыбар Толя моторканан илдьэн күүлэйдэтэн аҕал-быта. Наар тийэн өрүс ортотугар турар Бордон арыытын көрүөхпүн, арыы иһигэр харас үүнэрин Толяттан истэн баран, барыахпын өссө да баҕарар этим... Уһун да уһун маска харас хойуутук, толору харааччы үүнэн турара билигин да харахпар көстөр. Дьиэм таһыгар харас олордон баран «Толя» диэн ааттаабытым. Олох үүммэккэ, ылсыспакка тураахтыыр. Соторутаҕыта истибитим, Толя суох буолбутун. Баҕар, ол иһин үүммэтэ буолуо. Ол эрэн, ылсар ини. Бу дойду буора да куһаҕан.

Аны Бордон оскуолатыгар сана үөрэнэ кэлэрбэр, оҕолор бары иккилии буолан олороллоро. Алексеев Спартак соҕотоҕун олорор этэ. Классовод Николай Гаврильевич кинилиин олордубута. Дьэ онно дьаабыламмыппыт. Спартак, миигинниин олорумаары, субу-субу түннэри анньар этэ. Мин паартаттан субу-субу сиргэ охторум. Онтон, мин өрөлөһөр, утарылаһар буолбутум кэннэ, аны истиэнэҕэ көхсүнэн тирэнэн баран атаҕынан тэбэрээ... Эмиэ муостаҕа буолабын. Аны сарсыныгар, биилкэлээх кэлэн ойоҕоспун тэһитэ анньыалыыр буолбута. Онтун Спартак өйдүүрэ дуу? ... Ол кэмнэ уол уолу, кыыс кыыһы кытта олорор этэ. Онон Спартак кыыһы кытта олордубуттарын сөбүлээбэккэ боруогулар эбит. Николай Гаврильевич субу-субу мөҕөрө. Аймаҕа буолан истибэт, улаханник куттамат курдуга. Тиһэбэр араартаабыттара. Соннук кыайан «ыал» буолбатахпыт, биир тылы булбатахпыт.

Үрдүкү кылааска икки уол Хаданнар биһиэхэ үөрэнэ кэлбиттэрэ. Киппэ көрүннээх, уһун уңуохтаах доруобай уолаттар. Максимов Андрей, Константинов Афоня этилэр. Аан аттыгар бастакы паартаҕа олордубуттара иккиэннэрин. Дьэ биһиги, кыргыттар, коридорга тахсаары куттанар да, кыбыстар да этибит, «раз-два-три!» диэн баран Эконова Томкалыын буулдьалыы түһүнэн тахсар этибит. Сүүстэрин аннынан дьуккуччу көрөн тахсарбытын, киирэрбитин батыһа көрөн «куттууллара». Сахаҕа үчүгэй уолаттар этэ ол саҕана.

Кылааспыт уолаттарын кытта эн-мин дэсигэн, быраат-убай курдук кэпсэтэ, дождодоһо сылдыар кыргыттарга, үрдүкү кылааска кэлбит атын икки уол кыргыттарга, чуолаан миэхэ, кыыс уолга чувствотын уларыппыта. Афоняны сөбүлүү көрбүтүм, хойукка дылы саныырым. Ол эрэн...эрэ диибин буо.

Максимов Андрей биһигини кытта ситэри үөрэнэн бүтэрбэтэҕэ да, бииргэ бүтэрбит курдук саныыра. Куоракка көрсөрүм. Кэпсэтэн, кыратык «көмөлөһөр» этим. Олождор ыараханы көрсүбүтүн билэр этим, бэйэтэ да кистээбэккэ кэпсээн турар.

Оскуола кэнниттэн Герасимов Валераны, Федорова Аняны кытта син элбэхтэ алтыһар этим. Аня бииргэ үөрэнэр студент икки кыргыттарыгар ыал буолар күннэригэр шафердаабытым.

Бэйэм Ульяновскай куоракка кооперативнай техникумга үөрэнэ киирэн баран бүтэрэммин Горнай улуунугар үлэбин саҕалаабытым. Олус үчүгэй дьону кытта үлэлээн, өрүү саныыбын, ахтабын Горнайбын. Соҕуруу үөрэнэ сылдьан, хайыһарга маастарга кандидат норматын толорон нууччалары сөхтөрөн турабын. Ытыллыбыт күрэхтэрин уровена эппиэттээбэт буолан, бастаан биэриэх буолан баран, «Звание» докуменын биэрбэтэхтэрэ. Кэлин Новосибирскайдаагы институт «Товароведение и технология торговых процессов» факультеты бүтэрбитим. Үрдүк үөрэхтэммитим. Комсомольскай, партийнай, общественной үлэҕэ үрдүк ситиһиилэрдээхпин. Үлэбинэн «Отличник советской потребительской кооперации» знагынан Москваттан наҕараадалыммытым, ветеран труда буолбутум.

Благовещенскай куоракка комсомольскай школаҕа үөрэнэ сылдьан кэргэннэммитим. Кэргэним өлбүтэ 25 сыла буолла. Үс оҕолоохпун, сиэннэрдээхпин.

*Тамара Захаровна Аржакова (Зайнуллина),
Советскай кооперация туйгуна, үлэ ветерана.*

Мин Бордон орто оскуолатыгар 1964 сыллаахха үөрэнэ киирбитим. Үөрэппит учууталларбын ахтан-санаан ааһыахпын баҕарабын. Маннайгы учууталым

Бордон оскулатын бүтэрбиппит 45 сыла

Ксения Никитична Иванова, кини биһигини ааҕарга, суоттуурга үөрэппит күндү киһибит этэ. Саҥа дьылга снежинка мааската тигэн биэрбитэ маарыланан, үчүгэйэ сүрдээх этэ. Кини барбытын кэннэ, 4 кылааһы Федора Кирилловна Сергеева бүтэттэрбитэ. Биология учуутала Надежда Осиповна сайын пришкольной учаастакка үлэлэтэр этэ: оҕурсуу, оҕуруот аһын олордор этибит, уу кутарбыт, сыыс от ыраастыырбыт. Сибэкки үүннэрэрбит. Киниттэн үөрэнэн, баччаангы дылы оҕуруот аһын олордон аһахпыттар сии олоробут, кыһынныга хаһаанабыт. Историяҕа Екатерина Васильевна бэрткэ үөрэппитэ, конспект бөҕө суруйтарара. Физкультура урогун сөбүлүүр эгим. Василий Данилович үөрэппитэ. Физикаҕа Карл Николаевич, географияҕа Николай Иннокентьевич, химияҕа Елизавета Ксефонтовна, французскайга Татьяна Николаевна, математикаҕа Прасковья Николаевна, Константин Петрович, нуучча тылыгар Валентина Васильевна үөрэппиттэрэ. Кылаас салайааччыта Николай Гаврильевич саха тылын учуутала этэ. Улахан кылааска сайын окко үлэлээбиппит, Бүгүйэх диэн бөһүөлөктэн икки көстөөх сиргэ. От үлэтэ, төһө да ыараханын иһин, наһаа көрдөөх-нардаах үтүө кэмнэр ааспыттар эбит...

Биһиги 10 «б» кылаас түмсүүлээх, көхтөөх, бэйэ-бэйэбитигэр көмөлөһөр доҕордуу оҕолор этибит. Күндү бииргэ үөрэммит мэник-тэник, оройунан көрбүт оҕо сааһым доҕотторо дьоллоох буолун, ыалдьар диэни билимэн, куруук үөрэ-көтө сылдыын, элбэх сиэннэнин, хос сиэннэнин!!!

Александра Семеновна Абрамова, 10 «б» кылаас старостата, пенсионнай сулуусна туйгуна, «Гражданская доблесть» бэлиэ хаһаайката.

Мин, 1973 сыл күһүн, Бордонго 10 кылааска үөрэнэ Максимов Андрей-дын тийибитим. Инники эрээккэ аан таһыгар олорбуппут. Бастаан ыалга, Сааба өтөҕөр Докторов Егор Саввичка олорбутум. Кыһын интернакка. Үчүгэй коллективка түбэхэн үөрэммитим дии саныбын. Экзаменна Алексеев Спартактыын сарай үрдүгэр бэлэмнэнэр этибит. Бүтэрэн баран, совхозка рабочайдаан баран, саас

маайга армияҕа барбытым. Владивосток куоракка сулууспалаабытым. Онно сылдьан, Герасимов Валерийы көрсүбүтүм. Армия кэнниттэн СПТУ-га үөрэнэн права ылан суоппар буолбутум. Уонна совхозка араас массыынаҕа үлэлээбитим. Совхоз ыһыллан, промышленноска үлэлээтим. Накынна карьерга улахан уйуктаах самосвалга руда таһытыгар 19 сыл пенсияҕа тахсыахпар дылы үлэлээтим. Билигин бочуоттаах сынныаланна олоробун. Кэргэним Галина Гаврильевнаың үс оҕолоохпут, сиэннэрдээхпит.

Афанасий Николаевич Константинов, промышленность бэтэрээнэ.

Мин оскуолаҕа үөрэнэр сылларбын олус истинник санаан-ахтан ааһабын. Ол курдук кыра кылаастан бииргэ үөрэммит, биир паартаҕа олорбут, оонньообут доҕотторбун, дьүөгэлэрбин куруук саныыбын, ахтабын. 1-10 кылааһы бүтэриэхпэр дылы биир кылааска бииргэ үөрэммит, бүтэрбит оҕолорум: Алексеев Спартак, Петров Толя, Михайлов Кеша этилэр. Кыргызтар начальнайга Омукова Света, Григорьева Мила, Сидорова Рита, Егорова Лиза этилэр, онтон 5 кылаастан уларыйан Егорова Шура, Федорова Аня кэнники Зайнуллина Тамара этилэр. Анялыын, Шуралыын дьиэбитигэр бииргэ аргыстаһан барарбыт. Оскуолаттан дьиэбитигэр дылы мэниктээн, Спартактаах сүгүн хаамтарбакка сырсыакалаһан, ойуурунан инин бары куотарбыт.

Кыра кылаастарга паартаҕа Спартактыын олорорум, Саха тылыгар Николай Николаевич уруогар утуктаан нэһиилэ олорорбутун өйдүүбүн. Уонна баттахпын паарта кэннигэр бантикпыттан баайан кэбиһэллэрэ, ол Васильев Витя этэ, наһаа мэник уол диэн сөбүлээбэт этибит. Кыра кылаастарга сылдьан, Спартагы баран иһэн суол кытытыгар түгнэри анһаллара, онно сүгэр суумкатынаан көлөттөн баран сытар буолара, ону туруора сатыырбытын өйдүүбүн. 6-8 кылаастарга Михайлов Юрий староста этэ, барыбытын дьаһайан, салайан аһара бэркэ сылдьарбыт. Саҥа кэлбит оҕолор диэн З.Тамараны, Н.Андрейы, К.Афоняны, Ан-

Бордон оскуолатын бүтэрбиһпит 45 сыла

дрейы өйдүүбүн. Афоня бастакы паартаҕа Андрейдын олороро уонна наар истиэнэҕэ сыстан тиэрэ эргийэн олороро, учуутал диэки көрбөт да этэ. Г. Валерий хоһоон айан тахсара уонна саппыска онорон быраҕаттыра. Кылаас салайааччыбытын сөбүлээбэккэ бары сурук суруйан уларыттарарга илии баттаан директорскайга киирэн мөнүллэн турардаахпыт. Походка илдэ барымаары Бурцевы ынырбыһпыт, Николай Гаврильевичпыт эмиэ тийэн кэлэн барсыбыттааҕа. Физкультура уругар хайыһарга өрүс унуор 3км ыталларын соруйан биһи кыргыттар үөрэнимээри 5км баран хаалан күнү быһа сылдыарбыт. Арыт уруктан бары күрөөн мөнүллэрбит. Остолобуойга улахан баҕайы нуучча лэппиэскэтин атылаһан сиир этибит, наһаа да минньигэс буолара.

Саас өрүс үрдүнэн оскуолаттан дьиэбитигэр барар этибит, наһаа да кэрэ айылҕалаах оттоох-мастаах, ыллык суоллаах этэ. Биирдэ улахан тиит мас анныгар чалбах уутугар Розалыын тэтэрээпитинэн кумааҕы оночо бөбөнү онорон ыһпыһытын өйдүүбүн, наһаа элбэх оночо этэ Бүлүү өрүс устун лодканан туоруур этибит, онно Толя Петров үчүгэйдик да ыллыра. "Үчүгэйиэн ... тыһанан устар ..." Итинник да атын да араас көрсүһүүлэр буолаллара, олус да үчүгэй этэ.

Элэс гыммыт эдэр сааһы
Доботторуом сайыһыман,
Элбэҕи да санаанһыт
Сүрэххитин долгутуман.
Дьонун сааһы дьонуннаахтык
Үөрэ-көтө олорун,
Туһалаахтык атаарын.

Ахтыһыны суруйда Александра Сергеевна Николаева, 2.08.2019 сыл.

Мин Тэнкэ начальнай оскуолатын бүтэрэн баран Бордон орто оскуолатыгар 5-с кылааска кэлбитим. 4-с кылааһы бүтэрэн баран пионер-лаабырга сылды-

бытым. Онно сылдьан 5-кэ үөрэниэхтээх оҕолорбун кытта билсибитим. Тэнкэт-тэн Бордонно 3 буолан үөрэнэ кэлбиппит. Николаева Таня, Николаев Иван уонна мин. Онно баар этэ, кыра начальной оскуолаттан кэлбит оҕолорго үөрүү, соһуйуу, сөбүү-махтайыы. 5-кэ 30-тан тахса буолан үөрэммиппит. Оскуолабыт барахсан ол сағана улахана, сырдыга сүрдээх этэ. Учууталларбын сөбөбүн, хайдах элбэх оҕону үөрэтэллэрин, биһиги начальнойга 3-4 эрэ этибит, бэрээдэк бөҕө, оттон Бордонно отой атын. Ол да буоллар, урукку оҕо учуутал тылыттан тахсыбат, истэр буолан чэпчэки буолуо, бу санаатахха. Ордук математика уруогун сөбүлүүр этим, Прасковья Николаевна үөрэтэрэ да үчүгэй этэ. Историяны ыарырҕаппытым, Екатерина Васильевна ирдэбиллээх этэ, отой барытын биллэрэр этэ. Бордонно үөрэммит сылларбыт, төһө да төрөппүттэрбиттэн тэйиччи сырыттарбын, наһаа үчүгэйдик саныыбын. Бордон дьоно үксүлэрэ Тэнкэттэн төрүттээх буолан, дьоммун билэллэрэ, ол иһин мэлдьи көрүстэхтэринэ кэпсэтэр, ыйыталаһар буоланнар, аһара дьоммун суохтаабат этим: бэйэм дьонум ортотугар сылдьар курдук. 6-с кылаастан икки кылааска арахсан баран дьэ чөкөтүөбүппүт. Биһиги кылаас, хайдах эрэ бары биир соҕус баайыылаах диэххэ дуу, оҕолор этибит. Көхтөөх этибит, ылыстахпытна тугу баҕарар кыайар этибит. Комсомолга киирээри бэлэмнэнэритин наһаа өйдүүбүн, долгуйуу бөҕөтө. Миигиттэн Сунтаар оройуона тугунан дьарыктанарый диэн ыйыттылар, мин тыа хаһаайыстыбата диэн тылы умнан кэбистим, сүөһүнэн, сылгынан диэтим, мух-мах буолан баран. Ону ол аата тыа хаһаайыстыбатынан буо диэтилэр, ээ эһээ диибин. Билигин үөрэммит оскуолабын, олоҕорбут Бордоннун, үөрэммит оҕолоргун уларытан атын сиргэ, атын оскуолаба, атын оҕолору кытта, атын учууталарга үөрэнэн хос олоххун олоруон этэ дуо, диэтэхтэринэ отой сөбүлэһиэм суох этэ. Баҕар, идэбин уларытыам этэ эбитэ буолуо да, сибээскэ үлэлээбиппин туохха да биэрбэппин. 1974-76 Бордон совхозка доярка; 1976-77 Тэнкэ продавец; 1977-1980 Хаба-

Бордон оскуолатын бүтэрбиһпит 45 сыла

ровскайга сибээс электротехникумугар студентка; 1980-81 Дьокуускай телеграбыгар телеграфисканан үлэлээбитим; 1981-1992 Сунтаар сибээһигэр үлэлээбитим.

Ахтыыны суруйдум Татьяна Егоровна Алексеева (Степанова),

сибээс бэтэрээнэ.

Саас ылан истэҕин аайытын, сааһырыы боруогар анаар атаххынан үктэнэн баран, ааспыт ахтан-санаан ааһар буоллахха, урукку кырыымчык кэм оҕолорун курдук, өрбөх суумкалаах бастакы кылаас боруогун атыллаабытым. Оччотооҕу оҕолор бары да олох уустук кэмигэр төрөөбүт буолан, танаспыт-саппыт барыта ийэлэрбит барахсаттар бэйэлэрэ тигэн-иистэнэн тикпит танастаах буоларбыт. Бастакы кылаасан 4-с кылааһы киллэрэн туран, бастакы учууталбыт Сантаев Егор Иванович үөрэппитэ. Аһара ирдэбиллээх, билиини биэрэр учуутал этэ. 4-тэн 10-с кылааска диэри араас учууталлар үөрэппиттэрэ. Ол курдук, кылааспыт салайааччытынан таайым Алексеев Николай Гаврильевич саха тылын учуутала этэ. Нуучча тылын (литератураны) Иванова Валентина Андреевна, историяны Екатерина Васильевна Тихонова, омук тылын Сергеева Т.Н., химияны Елизавета Ксенофоновна уонна да элбэх үчүгэй учууталлар үөрэппиттэрэ. 10-с кылааһы 1974 сыллаахха үһэ суох үчүгэйдик үөрэнэн бүтэрбитим. Оччолорго орто үөрэх-производство-ВУЗ ынырыы баар этэ, совхозтар санга тэриллибит кэмнэрэ буолан, үлэһит илиигэ наадыыы элбэх этэ. Оскуоланы санга бүтэрбит уол совхозка сылгыһытынан киирбитим. Икки сыл үлэлээн баран, 1976 сыл ыам ыйыгар Советскай Армия кэжкэтигэр сулууспалы барбытым. Бастаан 6 ый учебкаҕа Красноярскай куоракка Железнодорожной войскаларга суоппар идэтигэр үөрэппиттэрэ. Ол сыл күһүнүгэр, Вологда куоракка сибээс чааһыгар сулууспалы ыппыттар. 1978 сыллаахха бэс ыйыгар сулууспалаан бүтэн дойдубар эргиллибитим. 2 сыл үлэлээн баран, 1980 с. ЯГУ-га подготовительнай отделениеҕа киирбитим. Инженерно-техническай факультет хайа инженерэ (горный инженер)

идэбэ үөрэммитим. 3 сыл үөрэнэн баран, үөрэхпин тохтотон дойдубар төннөн кэлэн, эмиэ совхозка оробуочайынан үлэлээбитим. Онтон, сага тэриллибит «Кэскил» тутууннан дьарыктанар тэрилтэбэ мас кэрдиитигэр, дьиэ тутуутугар үлэлээбитим. 1992 сыллаахха кэргэннэнэн, кэргэним дойдутугар Тэнкэбэ көһөн кэлбиппит. Тэнкэбэ кэлэн, кыыстаах уол оҕону төрөтөн, иитэн үөрэтэн улаатын-нартаатыбыт. Кэргэним Татьяна Егоровналыын Тэнкэ сириҥ сөбүлээн, саха ыалын тэҥинэн сүөһү, сылгы ииттэн, оттоон-мастаан олоробут. Кыыспыт Саргылана үөрэбин бүтэрэн, нэһилиэк администрациятыгар ведущай специалиһынан үлэлиир, уолбут Ганя СВФУ-га тутуу идэтигэр уорэнэр. 2-с кууруһу бүтэрдэ.

Бииргэ үөрэммит оҕолорбутугар барыгытыгар сарсынны күннэ эрэллээх буолууну, доруобай, этэннэ буоларгытыгар баҕарабыт.

Бары учугэйи кытта, Спартак Алексеев. 01.08.2019 Тэнкэ.

Мин 1985 сыллаахха Чурапчыттан төрүттээх Акулина Александровналыын ыал буолбуппут. 5 оҕолоохпут. Улахан уол Саша ЯГУ электрик–инженер идэтин бүтэрэн, билигин Накыынна үлэлии сылдьар. Кэргэннээх, 2 уоллаах: улахана Айхан 5 саастаах, кырата Дьулуур 3 саастаах. Улахан кыыс Наташа ЯГУ физкультура салаатын бүтэрбитэ, сүүрүүгэ Россия сборнайын чилиэнэ. Турцияба хайалаах сиргэ сүүрүүгэ Аан дойду чемпиона хамаанданан, бэйэтэ 2-с миэстэлээх. Саха сириҥ 1500, 3000, 5000 м. рекордсменката, элбэх төгүллээх чемпионката. Россияба 5 км чемпиона, призера. Международнай кылаастаах спорт маастара. Орто уол Петя Чурапчытаабы физкультура институтун бүтэрбитэ. Билигин Накыынна суоппардыы сылдьар. Кэргэннээх, икки уол оҕолоох, улахана Юрик 4 саастаах, Ярик 2 саастаах. Кыра кыыс Туйаара Якутскайдаабы финансовай колледжы бүтэрбитэ, бухгалтер идэлээх, 4 ыйдаах кыыс оҕолоох, Кэрэчээнэ диэн ааттаах. Кыра уол Костя Якутскайга үөрэнэр, бырааппар Леняба биэрбитим.

Бордон оскуолатын бүтэрбиппит 45 сыла

Мин бэйэм 30 тахса сыл суоппарынан үлэлээн баран, пенсияҕа олоробун, кэтэх хаһаайыстыбалаахпын. Кэргэним Акулина Александровна интернакка түүннү нээнкэнэн үлэлиир.

Юрий Петрович Леонтьев, үлэ бэтэрээнэ.

Хас биирдии киһиэхэ оскуолаҕа үөрэммит сыллара дууһатын сылааһынан сылаанньытар, сырдыгынан сыдыайар. Оскуоланы бүтэрбиппит 45 үбүлүөйдээх сылынан уөрэппит учууталларбытыгар, бииргэ үөрэммит күндү кылааһынньыктарбар баҕарыам этэ кытаанах доруобуйаны, дьоллоох ситиһиилээх олоҕу, кыайылары-хотуулары, бэйэ-бэйэбитин кытта сибээспитин быспакка, өрүү бииргэ буолуоххайын! Хас биирдиигит миэхэ чугас, истин, күндү киһи буолабыт.

Мин, Петров Александр Лукич, кэргэмминээн Татьяна Всеволодовналыын 4 кыыс, 6 сиэн оҕолордоохпут. Мин оскуола кэнниттэн Бордон совхозка араас үлэҕэ сылдьан баран, Дьокуускайга ГПТУ-га үөрэнэн сварщик-сантехник идэтин ылбытым. Бордон совхозка сварцигынан, бригадирынан, ОАО “Ниже-Ленское” проходчик-взрывнигынан үлэлээбитим. Татьяна Бордон орто оскуолатын, Дьокуускай к. №15, 29 орто оскуолаларын изо, труд черчение учууталынан үлэлээн, онтон УК “Арсенал” жилищнай инспекторынан үлэлээн билигин иккиэн пенсияҕа тахсан олорбут.

Улахан кыыс Насиба Александровна Оздоева – 1997 с. Бордон орто оскуолатын, 2003 с. Дьокуускайдаагы государственнай университет РОЯШ отделениетын ситиһиилээхтик үөрэнэн бүтэрэн, филолог, нуучча тылын учуутала идэлээх. Кэргэнэ – Мухаммад Амин Ахмедович Оздоев - юрист үөрэхтээх. ФГКУ «5 отряд Федеральной противопожарной службы по РС(Я)» материально-технической отдел инспекторынан үлэлиир. Али диэн 3 саастаах уол оҕолоохтор.

Иккис кыыс Лира Александровна Николаева – 1998 с. Бордон орто оскуолатын, 2003 с. Дьокуускайдаагы государственной университет Биолого-географической факультетын химической отделениетын бүтэрэн «Химик. Химическая технология» идэлээх. 2011 с. Иркутскайдаагы государственной технической университетыгар аспирантураны үөрэнэн бүтэрэн, диссертациятын «Обогащение полезных ископаемых» специальноһунан ситиһиилээхтик көмүскээбитэ, технической наука кандидата. Билигин «Нефть уонна Газ проблемаларын үөрэтэр Институт» старшай научнай сотруднигынан үлэлиир. Кэргэнэ Дьулустан Исаевич - юрист идэлээх, дьиэ-уот тутуу хайысхатынан ИП үлэлиир, икки оҕолоохтор. Даниил 6 кылаас үөрэнээччитэ, Эля оҕо уһуйаанын иитиллээччитэ.

Орто кыыс Татьяна Александровна Бобкина – Бордон орто оскуолатын 9 кылааһын, 2000 с. Дьокуускай к. №29 орто оскуолатын, 2005 с. Хабаровской куорат Дальневосточной государственной университет путей сообщения ситиһиилээхтик бүтэрэн "Бухгалтерский учёт, анализ и аудит" идэлээх. Билигин Хабаровской край «Этыркеннаагы дистанция пути обслуживание группатын» начальнигынан үлэлиир. Кэргэнэ Александр Николаевич Хабаровской к. ДВГУПС «Строительство железных дорог, путь и путевое хозяйство» идэлээх, «Российские Железные Дороги» тимир суол тутаах үлэһитэ. Кыыстара Виктория 1 сааһа.

Кыра кыыс Анна Александровна Колесова - Бордон орто оскуолатын 7 кылааһын, 2002 с. Дьокуускай к. №23 орто оскуолатын, 2008 с. Московский Институт Современного Искусства Дизайн факультетын ситиһиилээхтик бүтэрэн «Графической дизайнер» идэлээх. Эдьигээннээҕи оҕо уһуйааныгар уруһуй куруһуогун эбии үөрэҕириин педагогынан үлэлиир. Кэргэнэ Владислав Афанасьевич чааһынай охранный предприятиеҕа үлэлиир, икки оҕолоохтор. Афанасий 3 кылаас үөрэнээччитэ, Аявуна оҕо уһуйаанын иитиллээччитэ.

Ахтыыны суруйда Александр Лукич Петров.

Оҕо сааспыт аргыһа – оскуолатаабы кэмнэрбит

Магнайгы кылаас

Пионер баһаатайдар

Пионердар

Шура Алексеева

7 кылааска

9 кылаас кыргытара

8 «б» кылаас

10 кылаас – бүтэһик чуораан

Автомат таһааныныгар эрчилли. Толя Петров хайдах таһарга үөрэтэр

Байаннай сборга Сунтаарга, 9 кылаас

Байыаннай сборга Сунтаарга

Биэс күннээх байыаннай сбор

Сага дьыл бырааһынньыга оскуолаҕа

Моруос оҕонньор – Валера Герасимов

Маай бырааһынньыга, 9 кылаас

Блам ыйын маннайгы күнэ

Маай бырааһынньыгар

Туругурдун күөх маай!

Походка баран иһэбит

Походтуу сылдьан

Поход, 9 кылаас

Походка сылдьан

Туризмга оскуола сүүмэрдэммит хамаандата

Үлэ сынньалан лаабыра Анабы

Аня Федорова, 9 кылаас

Шура Егорова, Тома Зайнуллина

Гитаранан ырыа

*Уулуссаҕа көрсөн өр да кэпсэтэ
турарбыт...*

Шура, Тома

Дьүөгэлиилэр Тома, Шура

Дьүөгэлиилэр

Икки Дьууруйдар

Оскуолабыт таһыгар

Петров Саша, Тома Зайнуллина хайыһарга оскуола сборнайын чилиэннэрэ

Бордог оскулатын бүтэрбиһпит 45 сыла

Роза Дмитриева 9 кылаас

Саша Петров

Роза, Тамара Омукова

Саша Петров байыанкаба

Роза, Саиа

Шура Алексеева

Шура

Тома

Таня, Роза

Валера, Валентин

*Шура Егорова, Шура Алексева, Роза
Дмитриева*

Шура Егорова

Таня, Аня

Шура, Роза

10 «б» кылаас кыргытара

Оркуола кэнниттэн производствога

Нэлбиктэ кыргытара

Нэлбиктэга ыанньыксыттаабыппыт

Нэлбиктэ – ыччат комсомольскай фермата

Тэнкэбэ бороон көрбүппүт

Ыанныксыттар

*Бастыг ыанныксыт –
Шура Алексеева*

Нээлбиктэ күөлүн таһыгар

Эдэр саас, эдэр саас

Афоня Константинов уонна Саша Петров паркаба

Афоня уонна Спартак

Константинов Афоня сыбаайбата

Афоня СПТУ-23 курсаана

СПТУ-23 курсааннара

*Студенческой этэрээт байыаһа Валерий Алексеев
уонна студентка Аня Федорова*

*Кылааһынан көрсүһүү Толя Петров.
Юра Леонтьев, Валерий Герасимов*

Васильев Виталий армияттан кэлбитин көрсүһүү

Добордуулар мэлдьи бииргэ

Кылааһынньыктар көрсүһүүлэрэ 1979 с.

Кеша, Тая, Аня, Юрий 1979 с.

Оскуола үбүлүөйүгэр кылаас салайааччыта Алексеев Н.Г. кытта

Умнуллубат көрсүхүүлэр

Оскуланы бүтэрбиппит 5 сыла

Афонялаах Галя сыбаайбаларыгар Юрий шафердаабыта

Армияҕа сулууспалаан кэлбит дембэллэр

Эдэр да этибит биһиги

Толя биһиги кылаас саамай бастын ырыаһыта

Евгений и Тамара

*Красноярскайдаағы пединститут
студентката Шура Алексеева*

Тамара Зайнуллина

Саша и Шура

Тамара уонна Валера

Икки Тамаралар

Студеннаабы сылларбыт

*Тапталлаах хатынын аттыгар
Томабыт турар*

Тамара Эконова

Эдэр саас эргийэр үнкүүгэ

Саша, Афоня

СГУ БГФ студентката Аня Федорова

Дьиэ кэргэннэр

Алексеев Спартак Гаврильевич, (Степанова) Татьяна Егоровна

*Спартак
Алексеев
1973 г.*

*Татьяна Егоровна, Спартак
Гаврильевич Алексеевы
2016 г.*

*Татьяна
Степанова
1971 г.*

*Дочь Саргылана
окончила ЯФЭК*

*Сын Гаврил студент 3
курса ИТИ СВФУ*

*Алексеева Саргылана
вед. специалист адм.
Тенкинского наслега*

Татьяна Егоровна , Спартак Гаврильевич и их дети

Алексеева Александра Сергеевна

*Семья Александры и
Георгия Николаевых.
Трое детей.*

*Старшая дочь Сардана,
муж Александр, сыновья
Айтал, Мичил.*

*Сын Стасик, жена
Виктория, сыновья Эрсан,
Роберт.*

*Младшая дочь Света, муж
Семен, дочери Инесса,
Василиса.*

Бордог оскулатын бүтэрбиһпит 45 сыла

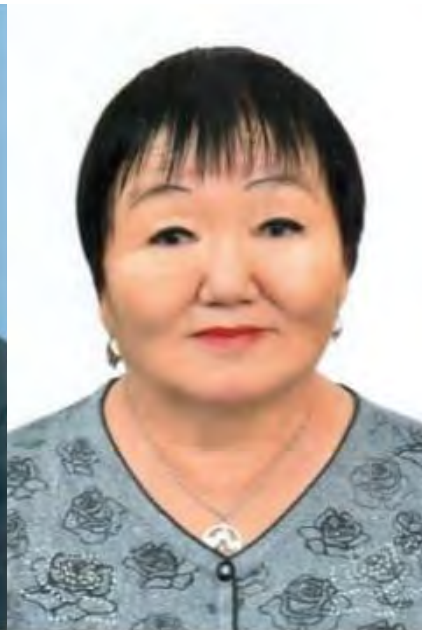
Герасимов Валерий Петрович

*Валера Герасимов,
1973 г.*

*Герасимов Валерий
Петрович –
Заведующий отделом
фольклора и
культурного наследия,
заслуженный
работник культуры
РС (Я)*

*Герасимова Мария
Андреевна – главный
специалист отдела
фольклора и
культурного наследия,
заслуженный
работник культуры
РСФСР*

Дочь и внуки

Дмитриева Розалия Гаврильевна

10 класс, 1974 г.

*С мужем Валентином Беловым
около дома в Тяньке*

Доярка, 1977 г.

*Внуки - мои
любимые*

Дочки

Внук и внучка

*Дочь Даша с детьми Даяной
и Ариной*

*Сын Валентин с женой Тамарой и
детьми Дамиром и Аделялой*

Любимые внуки

*Прабабушка Белова
Наталья Васильевна-
ветеран войны и
блокадница
Ленинграда*

Даша с мужем Жорой

*Дочь Олеся с мужем Владимиром
и с детьми Алиной и Радмиром*

С сыном и внучкой

На природе вместе с семьей

Коллектив Вилюйская ГЭС-3

Егорова Александра Семеновна

10 класс

*Муж- Абрамов Спиридон
Алексеевич-электрик*

*Оба - ветераны
труда*

*Награждена знаком отличия РС(Я)
«Гражданская доблесть»,
18 июня 2011 г.*

В кругу семьи

*Старшая дочь
Семенова Елена
Спиридоновна,
младшая дочь
Айталины*

*Сейчас я - пенсионерка,
ветеран пенсионной службы*

Зайнуллина Тамара Захаровна

1974 г.

2018 г.

1979 г.

Тамара, Николай Аржаковы, 1984 г.

Константинов Афанасий Николаевич

*Афанасий
Константинов*

Дочь-первоклассница

Младшая дочь Настя

*Жена Галина Гаврильевна, старшая
дочь Анна, младшая дочь Настя,
сын Владик*

С внуками и с детьми

Наша любимая дочь Анечка

*С внуками и со старшей
дочкой Анной*

Леонтьев Юрий Петрович

*Юра Леонтьев,
1972 г.*

*Юрий Петрович и
Акулина Александровна Леонтьевы*

В кругу семьи

Мастер из Хадана снежные фигуры

С мальчиками

С детьми и внуками

Бордон оскулатын бүтэрбиппит 45 сыла

*Дочь Наташа-мастер спорта
международного класса*

Проводы на очередное соревнование

*Наташа Леонтьева –участница
олимпиады «Дети Азии»*

*Наталья Леонтьева чемпионка
России по бегу*

Свадьба сына

С сыном

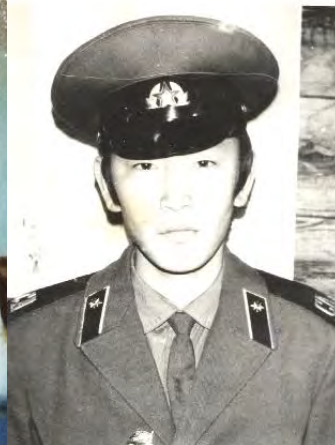
Михайлов Иннокентий Сергеевич

*Кеша Михайлов
1971 г.*

*Иннокентий Сергеевич и
Светлана Моисеевна*

*Иннокентий
Михайлов
1976 г.*

На природе

С детьми: Афоня, Лена, Гена

С любимым конем

С женой Светланой Моисеевной и внучкой Айзой

В кругу семьи

*Сын Афоня с женой Катей, сыновья Владик, Кеша,
дочь Лена и внучка Айза*

Николаев Иван Николаевич

*Иван Николаевич и
Валентина Ивановна Николаевы*

С внучкой Зариной

*В кругу семьи:
дочки Анна, Мария, сын Денис, жена Валентина Ивановна*

Николаев Валентин Герасимович

*Валентин Николаев,
1973 г.*

С женой Лидией Гаврильевной и детьми

*Сын Герасим
Валентинович -
газоэлектросварщик,
невестка Алена-
тренер, заслуженный
мастер спорта по
волейболу сидя, внук
Тимур*

С внуками

*Дочь Катерина
Валентиновна -
учитель якутского
языка и литературы,
зять Андрей
Николаевич -
программист, внуки
Аделина и Никита*

Петров Александр Лукич

Саша Петров, 1974

*Татьяна
Всеволодовна и
Александр Лукич
Петровы*

В кругу семьи

*Насиба Александровна и
Мухаммад Амин
Ахмедович Оздоевы*

*Татьяна Александровна,
Александр Николаевич Бобкины*

*Лира Александровна, Дьбулустан
Исаевич Николаевы с детьми
Данилом и Элей*

Федорова Анна Дмитриевна

10 класс

*1978 год
студентка БГФ*

*Большая семья Анны Дмитриевны,
Валентина Романовича Константиновых*

*С мужем
Валентином Романовичем*

*Сын Виталий, Любовь
Константиновы с детьми
Эрсан, Дыгын.*

*Дочь Ольга, Григорьевы с
детьми Лилия, Айаал, Сайыына.*

*Младшая дочь Валентина и Афоня
– студенты*

*Многократный чемпион и призер
улусных, региональных соревнова-
ний по русским шашкам и шахма-
там*

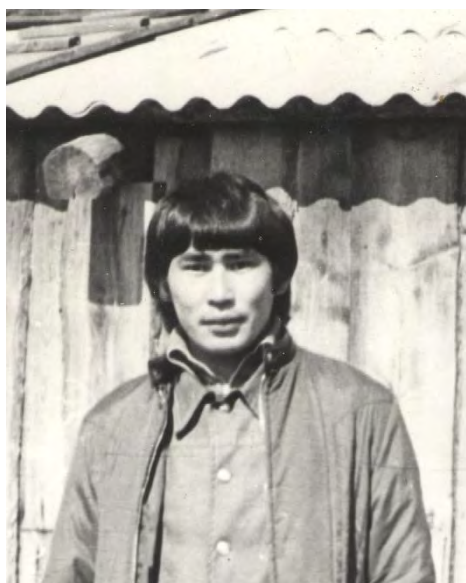
Лилия, Айаал, Сайыына Андреевы

Среди внуков. Внуки – это смысл жизни

Ахтабыт, саныбыт, суохтуубут

Сыл – хонук. Кэм – кэрдий хаамыыта хайдах да үүннэммит – тэһиннэммит, санаабыккынан - баҕарбыккынан салаллыбат. Олох бэйэтин сокуонунан, дыаалатынан устар – сайдар. Куурбут - хаппыт лабаа тостор, үнүгэс тыллар. Ол кэриэтэ дыылҕа хаан ыйааҕынан эрэ, диирбитигэр тийэбит: бүгүн биһиги кэккэбитигэр суох буолбут бииргэ үөрэммит, эн-мин дэсигэн бииргэ сүүрэн-көтөн, мэниктээн ааспыт оҕо сааспыт доҕотторун санаан аһарбыт хайаан да наадалаах.

Андрей Максимов. Андрей биһиги кылааска 10-ка үөрэнэ Хадантан кэлбитэ. Кыргызтар харахтара хатанар кыраһыабай уол этэ. Оҕо сиэринэн, кылааска буолар араас тэрээһиннэргэ кыттыһара. Саас экзамен туттарар саҕана атын сиргэ барбыта, онон биһигини кытта онус кылааһы бүтэрбэтэҕэ да, бииргэ бүтэрбит курдук саныра. Куоракка сылдьан олох очурдарыгар оҕустаран, олоҕор ыараханы көрсөн,

онтун тулуйбакка, сирдээҕи олохтон эрдэ барбыта.

Валера Алексеев. Валерка оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан арыый аҕа саастаах буолан, үлэҕэ, субуотунньуктарга өрүү инники сылдьара. Үөрэҕэр төһө да ортотук үөрэннэр, аһара кыһаллара, экзаменнарын этэннэ туттаран ситии-хотуу аттестатын ылбыта. Оскуола кэнниттэн армияҕа сулууспалаан ытык иэһин чиэстээхтик толорон, төрөөбүт дойдутугар эргиллэн кэлбитэ. Совхозка араас үлэҕэ сылдьыбыта. Өр кэмнэ

трактористаабыта. Үлэлии сылдьан кэргэннэнэн Сунтаарга көспүтэ. Онно киирэн

тэрилтэбэ трактористаабыта. Кэргэнинээн Лидиялыын 6 оџону төрөтөн улаатыннаран иһэн бу олохтон ыалдьан барбыта. Оџолоро билигин улаатан, бэйэлэрэ ыал ийэлэрэ-аџалара. Аџаларын ситэри онорботоџун онороллор, ситэ оморботох олоџун салгыыллар.

Афанасий Константинов Толя туһунан кэпсиир: “Балыарый оскуола саџаттан техникаџа сыстаџас буолан, кини курдук трактору билэр аџыйах буолааччы. Ойуурга мас трелевкатыгар үлэлээччи. Сатабыла бэрт буолан, үлэтэ таһаарылаах буолааччы. Бииргэ үөрэммитэригэр кэпсэтинньэн, эйэбэс буолааччы.”

Тамара Эконова. Томка биһиги кылааска саамай сэмэйбит, кырасыабайбыт диэтэхпинэ сыыспатым буолуо. Кини быһыытынан үчүгэйэ, майгыта сымнаџаһа, аһыныгаһа. Ийэтэ эрдэ өлөн, балтыларын көрөрө-истэрэ, дыиэтээџи үлэбэ барыга-бары сыстаџаһа. Оскуоланы бүтэрэн баран, өр сыл сэбиэккэ сэкиритээринэн үлэлээбитэ. Үчүгэй үлэтин иһин, дьон махталын ылбыта. Онтон Эдуард диэн Кириэстээх уолун көрсөн, таптаһан, ыал буолан, оџо төрөтөр дьолун билбитэ. Үчүгэй баџайытык олорон иһэн, оџото 3 саастааџар, эмискэ ыалдьан күн сириттэн күрэнэн дьонноро, аймахтара, доџотторо улаханлык аймаммыттара. Билигин ол оџото, уола улаатан армияџа сулууспалаан, үөрэџин бүтэрэн улахан кини буолбутун көрөммүт үөрэбит эрэ. Кини ийэтэ ситэ оморботох олоџун салгыа диэн бигэ эрэллээхпит, биьиги, Томкалыын бииргэ үөрэммиттэр.

Толя Петров. Толик чап-чачархай, сып-сымнаџас куудара баттахтаах буолан, Кудрин диэн хос ааттаах кылааһынньыкпыт наһаа да үчүгэйдик ыллыыра. Биир да концерт оскуолаџа да, кэлин нэһилиэнньэбэ да, Толя ырыата суох ааспат этэ. Кини ырыатын истэ эрэ олоруоххун баџараџын. Ол сахха музыкальной инструментальной ансамбль тэриллэ сылдыбыта, онно кини

солбуллубат солист этэ. Наһаа да үчүгэйдик оонньоуллара, Толябыт ыллыыра. Ол тыаһынан добуһуоллатан төһөлөөхтүк элбэхтик үнкүүлээбиппит, дискотекалаабыппыт буолуой... Ол кэрэ кэмнэр билигин да умнуллубаттар. Оскуола кэнниттэн араас үлэбэ үлэлээбитэ. Олортон саамай ордорон уһуннук үлэлээбитэ моторист этэ. Кини моторканы, катеры ытарга анал үөрэхтээх этэ.

Моторкатын доборун курдук көрөрө-истэрэ. Оскуоланы бүтэрбиппит 20 сылбытыгар, кини ытан катерынан Анабыга наһаа да үчүгэйдик сылдьан, оҕолорбутун кытта көрсүһэн, оонньоон-көрүлээн, ыллаан-туойан, оҕо сааспытын санаан, астына-дуоһуйа сынньанан кэлбиппит. Ыраах сиртэн кэлэр кылааһынныктарбыт Бордонно аан бастаан көрсөр киһилэрэ Толик буолара. Бордонно өрүү баар буолан, сир аstatара.

Майаҕа олорор Тамара Зайнуллина кэпсиир: “Бордонно бардахпына көрсөр дьонум Юрий уонна Толя Петров (Кудрин). Толя мин саамай убаастыыр уонна элбэхтэ алтыһар кылааһынныгым этэ. Этэ... Билигин бу дойдуттан бэйэтин баҕатынан, ыар ыарыыны тулуйбакка күрэммит эбит. Моторкатын доборун курдук көрөрө-истэрэ. Бордонно өрүү баар буолан, сир аstatара. Бордонно олорорум тухары кыайан тийэн көрбөтөх, көстөн турар да буоллар, сылдыбатах арыыбар Толя моторканын илдьэн күүлэйдэтэн аҕалбыта. Наар тийэн, өрүс ортотугар турар Бордон арыытын көрүүхпүн, арыы иһигэр харас үүнэрин Толяттан истэн баран, барыахпын өссө да баҕарар этим... Уһун да уһун маска харас хойуутук, толору харааччы үүнэн турара билигин да харахпар көстөр. Дьэиэм таһыгар харас олордон баран «Толя» диэн ааттаабытым.”

Юрий Леонтьев Толя туһунан ахтыыта уонна хаартыскалара: “Петров Толялыын оскуолаҕа маннайгы кылаастан онус кылааһы бүтэриэхпитигэр дылы бииргэ үөрэммиппит. Оскуолаҕа үөрэнэ сылдьан ыллыырын сөбүлүүр этэ.

Оскуоланы бүтэрэн баран Бордон нэһилиэгин биир биллэр ырыаһыта буолбута. Оннооҕор Туприн Володялыын Анаабырга ый курдук баран, хоту дойду олохтоохторугар кэрэ куолаһын иһитиннэрэн үөрэн-көтөн кэлбиттээх. “Бордон” совхоз сайынны өттүгэр солбуллубат моториһа буолбута. Фермалартан үүт-сүөгэй таһара, тойоттору отчуттарга, фермаларга илдьэттиирэ. Кэлин совхоз катериһынан – капитанынан үлэлээбитэ. Кыһын рабочайынан, К. Афонялыын грузчигынан ыллаан-туойан сылдыбыттара. Толя эрэллээх доҕор, үлэһит үчүгэйэ этэ. Бу табаарыстарын кытта төрөөбүт күнүгэр түспүт хаартыскабыт, биирэ – сана дьыллаабы”

Афанасий Константинов Толя туһунан кэпсиир: “Толя диэн барыбыт күөрэгэйэ – 80-90 сыллар танцылара кинитэ суох барбаттар этэ. Толялыын оскуоланы бүтэриэхтэн ыла бииргэ үлэлээн, алтыһан, биир кыһын лесовозтаан сылдыбыппыт, мас бөҕөнү таһан. Бэһиэлэй сэргэх табаарыспыт этэ. Куһаҕан ыарыы буулаан илдьэ бардаҕа...”

Хомойуох иһин, Толя кэргэннэммэккэ, ыал буолар дьолун, оҕо минньигэс сытын билбэккэ бу олохтон бараахтаатаҕа...

Биһиги сүрэхпитигэр мэлдьи тыыннаахтар, аттыбытыгар куруук бааллар кинилэр – биһиги бииргэ үөрэммит оҕолорбут, оҕо сааспыт доҕотторо!

Билиһни кэм

50 лет Валерию Кирилловичу Петрову

На празднике у Татьяны и Спартака Алексеевых

60 лет Спартаку Гаврильевичу

Юбилей Анны Дмитриевны – 50 лет

Бордог оскулатын бүтэрбиппит 45 сыла

Спортсмены-ветераны

Юбилей Спартака Гаврильевича

Кыргыттар юбилейга

***Александра Георгий Николаевтар
Европаба, 2018 сыл***

***Омуковтар сизнэрэ гимназияны
бүтэрдэ***

Николаевтар Францияба 2018 с

Наши спортсмены Валентин-волейбол, Шура-хабылык, хаамыска, Аня-шашки

Саамай кырачаан мип минньигэс сиэнчээн Кэрэчээнэ

Тамара Аржакова

Быйылгы 2019 с. ыһыахха

Александра Семеновна, Спиридон Алексеевич саха бастын ыала-ыһыахха

На приеме у главы улуса участники спартакиады ветеранов Акулина Леонтьева, Георгий Николаев, Анна Константинова

Александра Сергеевна и Анна Дмитриевна – члены сборной команды ветеранов Сунтарского улуса

*Юрий Петрович и
Акулина
Александровна
Леонтьевы*

*Иван Николаевич
кэргэнинээн
Валентина
Ивановналыын*

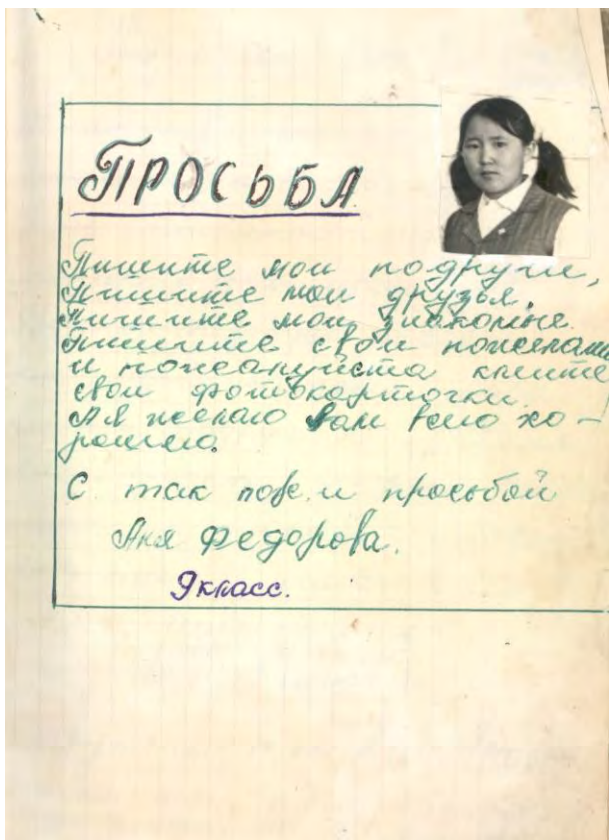

*Иван сиэнинээн
Зариналыын*

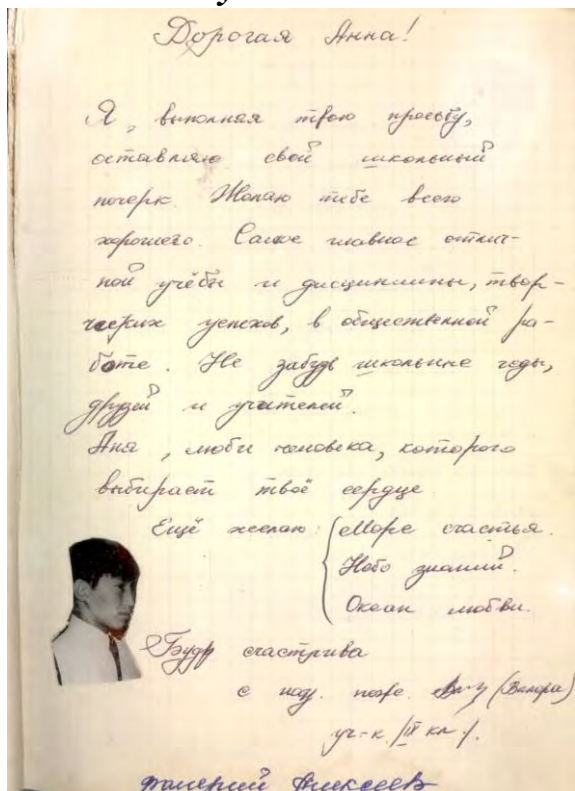

Юрий Петрович Леонтьев үбүлүөйэ

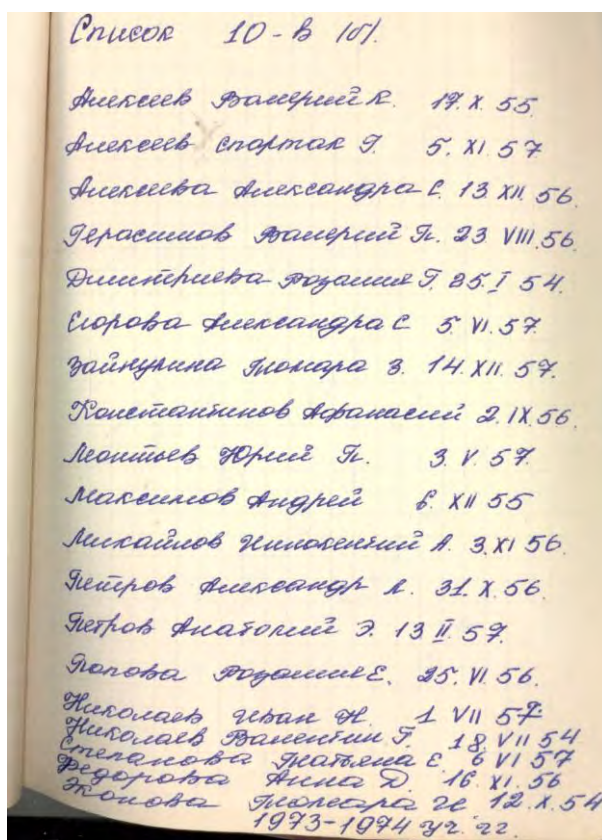
Оскуола сыллаабы өйдөбүннүк

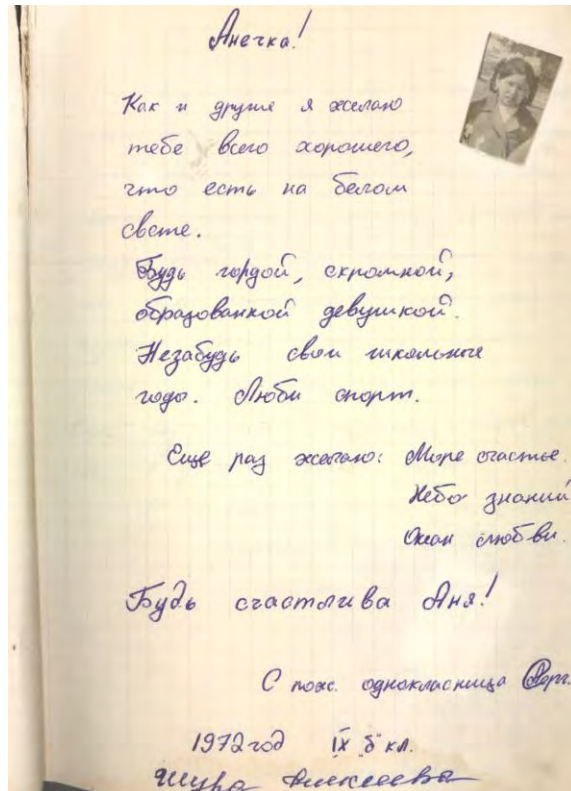
Титульный лист

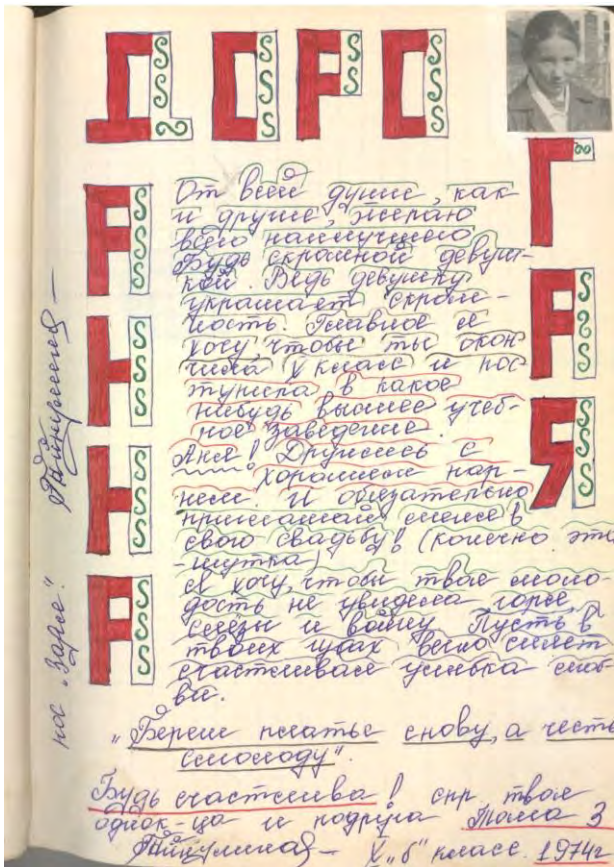
Алексеев Валера

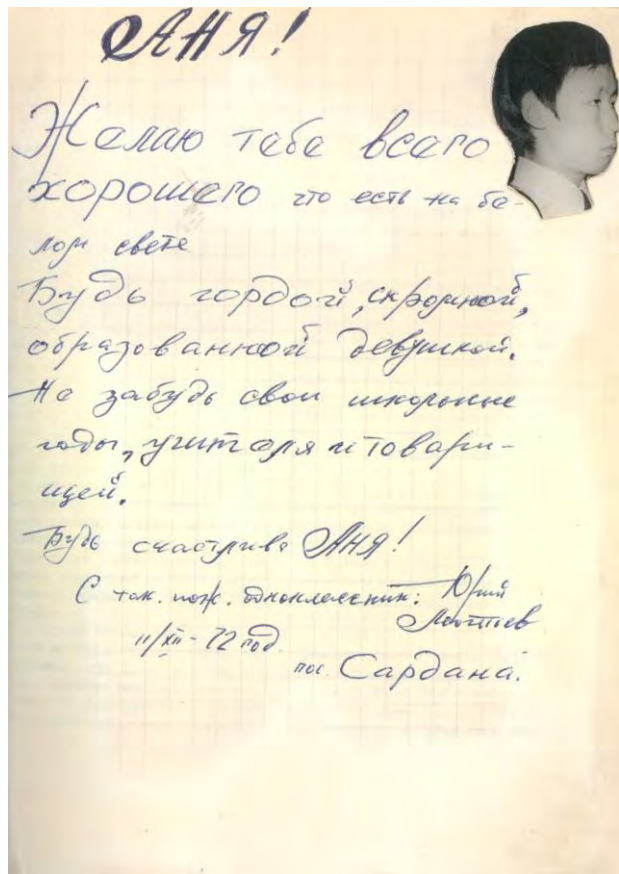
Список класса

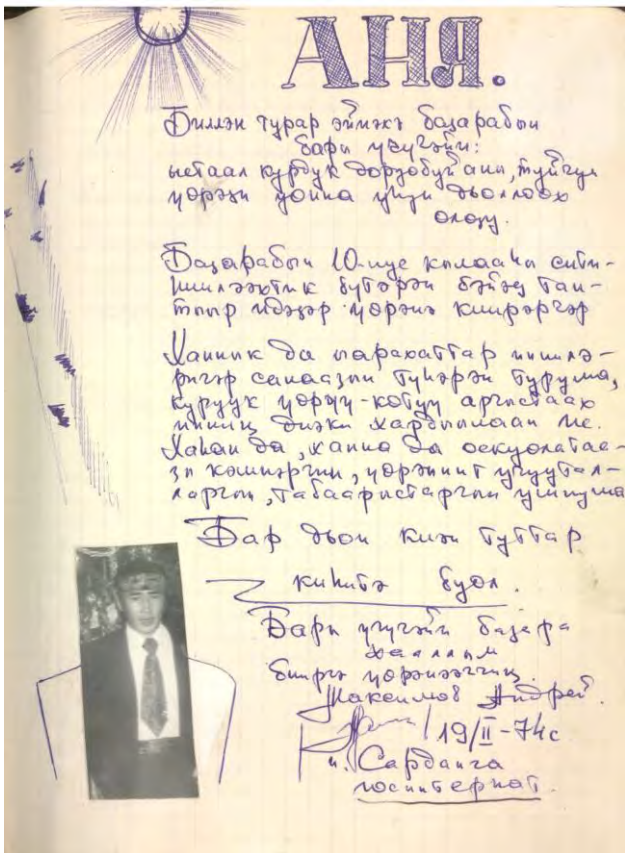
Алексеева Шура

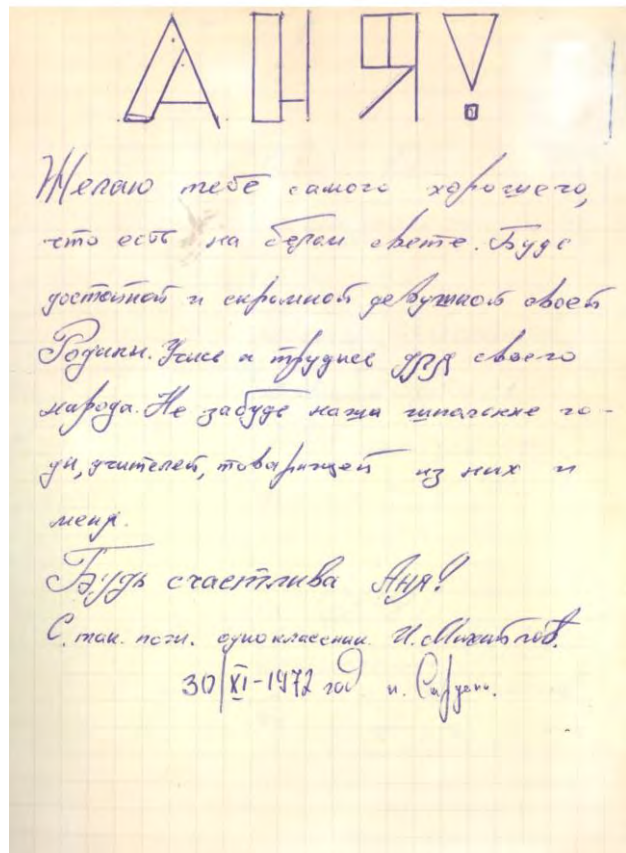
Зайнуллина Тома

Леонтьев Юра

Максимов Андрей

Михайлов Кеша

Дорогая Аня!

Я, выполняя Ваши просьбы, оставляю свой школьный потерк. Я желаю всего хорошего, что есть на белом свете. **Живи, учись и трудись** для своего народа. Окончи 10 класс и поступи в какую-нибудь университет. Аня, помни такие фразы: "Не ищи сто рублей, а ищи сто друзей". "Уважай всех, а люби одного". "Люби спорт". "Спорт - это сила и здоровье человека". "Люби человека, которого выбрал твоей сердце".

С твоей пожеланиями
Одноклассники: **Владимир Николаев**
и **Сергей**
БСШ IX, B класс.

Будь скромной девочкой Аня!

Николаев Валентин

Дорогая, Аня!

Желаю тебе всего хорошего что есть на белом свете. Будь достойной и скромной девочкой своей любимой Родины. Не забудь своих школьных друзей, учителей, товарищей, подружки и ^{любимые} занятия. Люби спорт. Спорт - это сила и здоровый человек. Аня, еще раз желаю тебе:

Море счастья
Небо знающим
Океан любви.

Будь счастлива Аня!

С твоей пожеланиями
Одноклассница **Жетпанова**.

п. Сардама. 24. IX 72.
Б.С.Ш. IX, B класс.

Степанова Тая

Аня!

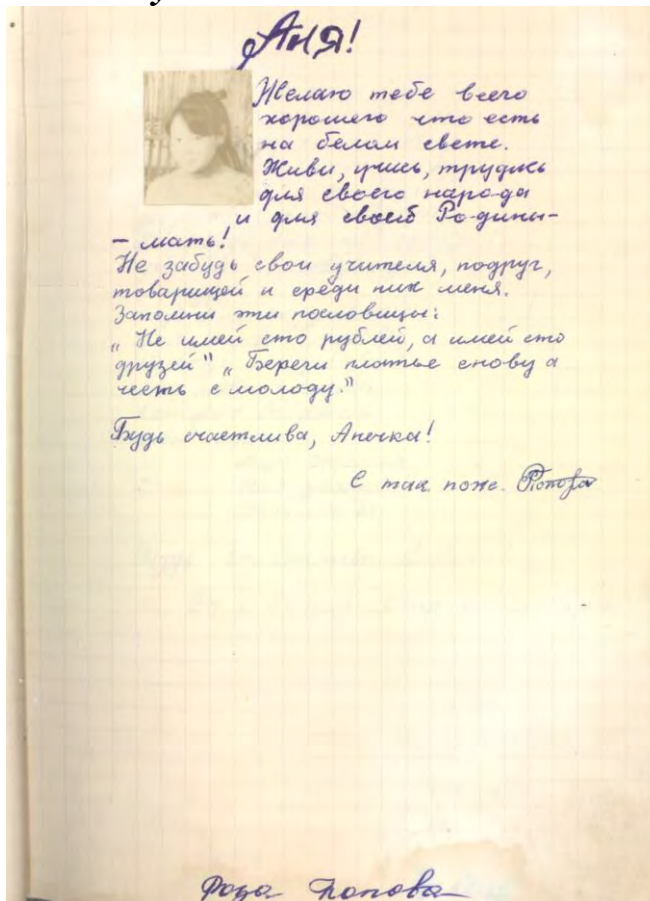
Желаю крепкого здоровья, что есть на белом свете. Успехов окончи 10 класс. Занимайся спортом. Спорт это сила и здоровый человек. Спорт - это крепость за твоим здоровьем. Будь достойной и скромной девочкой своей Родины. Не забудь своих школьных друзей, учителей, товарищей, занятия. ^{Океан любви} Еще раз желаю: ^{Море счастья} Небо знающим.

Будь счастлива Аня!

С твоей пожеланиями, **Владимир**
17/II - 71 год.
п. Сардама.

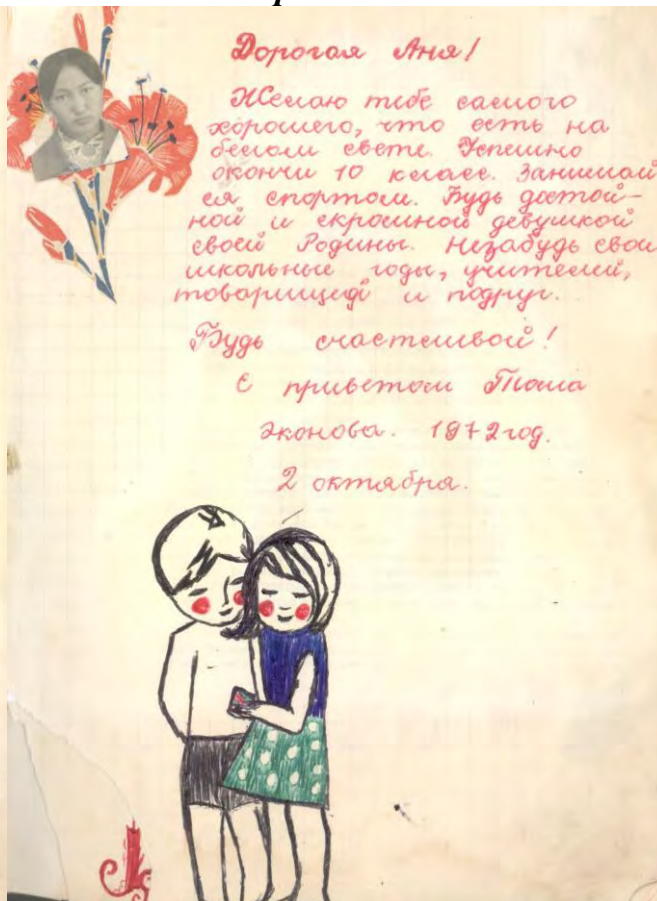
Саша Петров

Рисунок Тани Степановой

Попова Роза

Петров Саша

Эконова Тома

